

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.



LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530126 Dättern

Kommun: Vänersborg, Lidköping, Grästorp

Områdets totala areal: 3735,1 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-07

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Ägs av privata markägare och staten

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 1998-12-01, regeringsbeslut M98/4111/4, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3150 - Naturligt näringsrika sjöar

6410 - Fuktängar

6430 - Högörtängar

7120 - Skadade högmossar

9080 - Lövsumpskog

A021 - Rördrom, *Botaurus stellaris*

A038 - Sångsvan, *Cygnus cygnus*

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

A094 - Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

A119 - Småfläckig sumphöna, *Porzana porzana*

A127 - Trana, *Grus grus*

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

A154 - Dubbelbeckasin, *Gallinago media*

A157 - Myrspov, *Limosa lapponica*

A177 - Dvärgmå, *Larus minutus*

A190 - Skräntärna, *Sterna caspia*

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

Övriga arter som utgjort grund för utpekandet:

A050 - Bläsand, *Anas penelope*

A051 - Snatterand, *Anas strepera*

A052 - Kricka, *Anas crecca*

A053 - Gräsand, *Anas platyrhynchos*

A055 - Årta, *Anas querquedula*

A056 - Skedand, *Anas clypeata*

A067 - Knipa, *Bucephala clangula*

A152 - Dvärgbeckasin, *Lymnocyptes minimus*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Det primära syftet är att bevara ett våtmarksområde av internationell betydelse för fågellivet och att bevara ett vattenområde av stor betydelse för fisk och vattenanknutna djur och växter, exempelvis för gösreproduktionen i Vänern. Det är särskilt angeläget att strandängar, grunda bottenområden, vassbälten och sumpskogar och andra för den biologiska mångfalden värdefulla miljöer bibehålls och hävdas.

Motivering:

Dättern har höga naturvärden, i synnerhet som häckningsplats- och rastområde för fåglar.

Prioriterade åtgärder:

Årligt bete eller slåtter av strandängarna. Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal.

Beskrivning av området

Dättern är en delvis avsnörd vik till sjön Vänern med ett största djup på ca 2 meter. Mycket näringsrikt vatten strömmar till från mindre tillflöden och ån Nossan som har sitt utlopp i Dätterns östra del.

Dättern är framförallt känd som område av betydelse för fågellivet. Området ingår i en förteckning över internationellt värdefulla våtmarker enligt den s.k. Ramsar-konventionen. Dätterns geografiska läge i flyttstråken över Mellansverige, där också Hornborgasjön ingår som

en viktig komponent, jämte dess grunda näringsrika karaktär med stora mosaikartade vassar och betade strandängar ligger till grund för dess betydelse som rastlokal för gäss, änder och vadare. Som rastlokal för vadare är Dättern en av de förnämsta i Sveriges inland. I synnerhet vid lågvatten, då sand- och gyttjebankar blottas bl a vid Dätterstorp, Frugården Sandbetet och Sjöryd, finns goda födosöksomjigheter för vadare.

Under senare år har dvärgmåsar börjat uppträda i stora antal. Ett flertal rovfågelarter utnyttjar Dättern med omgivningarna som jaktområde. Totalt uppträder ett 30-tal rödlistade fågelarter mer eller mindre regelbundet, varav 14 häckar eller har häckat. I övrigt häckar flertalet av de fågelarter som förknippas med de mellansvenska slättsjöarna. Exklusiva vassfågelarter som rördrom, brun kärrhök, trastsångare och skägges har alla goda populationer i området. För den förstnämnda är Dättern ett av landets starkaste fästen. Vidare häckar bl a snatterand, skedand, årta och kricka i sjön. Dättern är också ett viktigt födosöksområde för i Vänern häckande arter, exempelvis fisktärna och skrântärna. En stor andel av de arter som ingår i fågeldirektivets bilaga 1 har observerats i området. De arter som pekats ut i området är de som häckar eller rastar i stor mängd i området.

Dättern är ekologiskt intressant som representant för de biologiskt rika mellansvenska slättsjöarna. Området är särskilt intressant med hänsyn till de grunda näringsrika vikarnas roll i Väterns ekologi, exempelvis har Dättern en avgörande betydelse för gösens reproduktion i Vätern. Gösen är beroende av vegetationsfria sandbottnar och hög vattentemperatur för en lyckad reproduktion. Även rödlistade fiskarter förekommer i området, exempelvis asp. Aspen leker i Nossan.

Vattenståndsvariationerna i Vätern är betydelsefulla och påverkar strandzoner, strandängarnas och andra strandnära naturtypers utbredning. Regleringen av Vätern innebär att vattenståndsvariationerna numera är mindre än de naturliga.

Området är rikt på fornlämningar.

Ungefär 50% av området är skyddat som naturreservat i Dättern etapp 1 och Dättern etapp 2. För hela området gäller strandskydd 300 meter åt vardera hållet från strandlinjen.

Området är av riksintresse för naturvård, friluftsliv och delar för kulturmiljövård. Det är också av riksintresse för yrkesfisket. Området angränsar till Såtenäs flottflygplats som är ett riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § miljöbalken. Därtill är delar av Natura 2000-området lokaliserade inom influensområdet tillhörande riksintresset. För flygplatser redovisas influensområdet i form av bullerpåverkan och hinderfria områden. Verksamhet har bedrivits på Såtenäs sedan 1940-talet och flygplatsen är tillståndsprövad enligt miljöskyddslagen med beslut i Koncessionsnämnden för miljöskydd 1995.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som skulle kunna påverka områdets naturvärden negativt är:

- ökad belastning av humusämnen, grumling och igenslamning av bottenvegetation och grunda bottnar, t ex genom skogsbruk i tillrinningsområdet och i strandskog.
- Väterns reglering som leder till ökad igenväxning av strandmiljöer.
- uteblivet bete med påföljande igenväxning av strandängar och grunda vikar
- eftersom naturtyperna är känsliga för näringstillförsel kan gödsling* (förutom från betande djur) och kalkning* påverka negativt, men även indirekt näringstillförsel som t.ex stödutfodring av betesdjuren, sambete med gödsblad vall eller bete efter vegetationsperiodens slut skulle påverka negativt. Vinterbete kan även ge trampskador på marken. Att marken är fuktig leder till att

grässvålen är extra känslig för tramp från tunga djur.

- eventuell avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
 - utsättning av främmande arter kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/ eller orsaka genetisk kontaminering. I Dättern har bl.a. noterats signalkräfta och vattenpest.
 - fiske som är skadligt för vissa arter eller som är för hårt i förhållande till sjöns naturliga produktionsförmåga, t.ex för hårt fiske på rovfiskar kan öka övergödningsgraden och minska siktdjupet ytterligare.
 - intensiv växtodling i tillrinningsområdet ökar risken för erosion samt läckage av växtnäring och bekämpningsmedel.
 - alltför omfattande bete i vassområden eller slåtter av vass för energiändamål eller av andra skäl kan missgynna arter som rördrom, skäggmes och trastsångare.
 - ändrad markanvändning i eller i anslutning till området t.ex. skogsplantering på betesmarker.
 - luftföroreningar kan påverka artsammansättningen negativt.
 - klimatförändringen kan påverka naturtypen negativt genom en förändrad konkurrenssituation som kan leda till igenväxning, strandängar som hamnar under vatten etc.
 - ingrepp som förändrar hydrologin som t.ex. dikning*, dämning*, invallning*, muddring.
 - exploatering. Det skulle t.ex. kunna vara, vägbyggen*, husbyggen*, uppförande av bryggor* eller vindkraftverk*.
 - åtgärder som skadar fåltskiktet som t.ex. schaktning*, täktverksamhet*, körning med tunga fordon.
 - lövsumpskogen (9080) kan påverkas negativt av olika former av produktionsinriktat skogsbruk*.
- *= regleras i naturreservatsföreskrifterna i de delar som är naturreservat

Se också under rubriken "negativ påverkan" för respektive art.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Hälften av området är skyddat som naturreservat Dättern 1 och Dättern etapp 2. För hela området gäller strandskydd 300 meter åt vardera hållet från strandlinjen.

Området behöver skötas med årligt bete eller slåtter av strandängarna. Strandängarna bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal. För de delar som är reservat finns skötselplaner. Enligt skötselplanerna skall strandängar restaureras och återskapas i viss utsträckning. Restaureringar har genomförts till totalt 150 ha i tre områden; Frugården, Sjoryd och Dätterstorp med Mossebo och Hallby mader. Betetrycket behöver dessutom öka inom vissa områden. I vissa strandområden krävs också en maskinell bearbetning av tuviga partier. Om bladvassen breder ut sig över större områden kan det bli aktuellt med vassslåtter.

För fisket finns regler i Havs- och vattenmyndighetens författningssamling (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena vilken omfattar bla gösfredningen, minimimått etc. Hela Dättern utgör fredningsområde för gös vilket betyder att fiske efter gös är förbjudet mellan 15 april och 15 maj.

En miljöanpassad reglering av Vätern behöver tas fram som tar hänsyn till både naturmiljöer, översvämningsrisker och kraftproduktion. Om klimatförändringen leder till att strandängarna

hamnar under vatten, kan behov uppstå att skapa nya strandängar högre upp.

Åtgärder för minskat näringsläckage behöver genomföras med hjälp av våtmarker, anpassade skyddszoner för åkermark, förbättrad rening av enskilda avlopp m.m. runt Dättern och i tillrinnande vattendrag. Se vidare VISS för vattenförekomsterna Dättern, Nossan och Lannaån.

Se också under rubriken "bevarandeåtgärder" för respektive art.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3150 - Naturligt näringsrika sjöar

Areal: 3505 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 3099,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Dättern är en typisk lerslättsjö omgiven av täta bladvassbestånd. Genom erosion och lergrumling är siktdjupet nedsatt vilket gör att undervattensvegetationen är begränsad. Dättern har en teoretisk utbytetid på ca en vecka vid normal tillrinning. Det huvudsakliga tillflödet sker genom Nossan. Medelhalten av totalfosfor i ytvattnet har under slutet på 90-talet legat på ca 60 µg/l och totalkvävehalten på drygt 2 mg/l. Provtagningar på 2010-talet visar på högre fosforhalter (medeltal 85 µg/l 2008-2013) medan kvävehalterna snarare sjunkit under 1,5 mg/l. Siktdjupet är litet, dels beroende på en hög planktonproduktion, dels beroende på vågerosion och resuspension av partiklar från botten och stränder. Medelvärde har under senare år legat på ca 0,5 meter.

Vänern är sedan 1937 reglerad med en tillåten vattenståndsamplitud om 1,7 meter. Återkommande vår- och höstöversvämningar påverkar utformningen av strändernas vegetationsbälten och har därigenom stor betydelse för födotillgången för fåglarna. Från och med år 2008 tillämpas en ny tappningsstrategi (Christensen, 2010). I den nya regleringen sänks medelvattenståndet med 16 cm. De största förändringarna relativt en naturlig vattenståndsregim sker på våren och försommaren. Det område som dränks vid högvattenstånd minskar från ca 8500 ha till 4400 ha och dränkningsvaraktigheten för de strandnära områdena blir också väsentligt kortare

Vattenutbytet mellan Dättern och Vänern via Brandsfjorden varierar med vattenståndet och begränsas under lågvattenår avsevärt då vattendjupet i sundet kan reduceras till några decimeter.

Undervattensvegetation förekommer till följd av det ringa siktdjupet endast sparsamt i Dättern. Ålnate, ax- och hårslinga förekommer ställvis i glesa bestånd och främst i de yttre delarna där siktdjupet är något bättre. Bladvassbältena är ställvis mycket breda. Bladvassbältena uppgick till minst 500 ha när utbredningen var som störst. Under det senaste decenniet har bladvassbältenas utbredning minskat något. Inne i vassbältena återfinns ibland en artrikare undervattensvegetation med bl a vattenpest (negativ indikatorart, noterades dock ej 2007), hornsärv, trubbnate samt vattenbläddra. Flytbladsvegetation förekommer ställvis i begränsade bestånd. Utanför vassbältet är vattenpilört och gul näckros vanliga, i mindre exponerade delar förekommer dyblad, andmat samt den rödlistade arten pilblad (NT). Typiska fågelarter som förekommer är trastsångare, skedand, årtå, sothöna, skrattnås och skäggdopping.

På platser med höga halter av klorofyll a, där således näringsrikedomen är stor, domineras fiskesamhället av karpfiskar som benlöja, braxen, björkna och mört. Karaktärsarter för dessa miljöer är gös, faren, benlöja och asp. Det är endast en mindre ytandel av Vänern som har förutsättningarna att hysa denna grupp av fiskar, varav Dättern är en viktig del.

Sammantaget görs ett stort antal kemiska och biologiska undersökningar i Dättern. Undersökningarna ger sammantaget en bild av övergödningens problem beroende på stor tillförsel av näring från framförallt Nossan. Ljusförhållanden, fosforhalt och fisk visar på dålig eller ogynnsam status enligt Vattendirektivet medan växtplankton och bottenfauna klassificeras som

måttlig status. I samtliga fall grundas bedömningarna på övergödningsproblematik.

Generellt sett utgörs naturtypen av: Naturligt eutrofa sjöar och småvatten med hög biologisk produktion och artrika samt generellt näringskrävande växt- och djursamhällen. Vattnet är näringsrikt och välbuffrat, klart eller relativt grumligt. Sjöhabitatet omfattar stranden upp till medelhögvattenlinjen. Naturtypen förekommer under högsta kustlinjen (Littorina HK) samt på kalk- eller näringsrika jordar och berggrund samt i områden med källpåverkan. Naturtypen kan indelas i flera olika botaniska sjötyper men artsammansättningen är mångsidig och består av näringskrävande (eutrofa) arter. Långskotts- eller slingeväxter förekommer rikligt och strandzonens vegetation är varierad och har relativt stort inslag av örter. Sedimenten är ofta lerrika. Representativa sjöar har pH >7 och bestämda totalfosforhalter. Karaktärsarter: Dyblad, ålnate och andra naten, andmat, stor andmat, vattenbläddra, kransslinga och hornsärv.

Typiska arter är bland annat: blomvass, slamkrypa, axslinga, bandnate, stor andmat, mossan vattenstjärna, trastsångare, sothöna, årtä, skrattmå, smådopping, skäggdopping, gädda och gösm fl.

Naturtypen är känslig för övergödning, upphörd hävd, igenväxning, stora homogena bladvassbestånd, förändringar i ansluten grundvattenförekomst och ensartad strandvegetation.

Bevarandemål

Areal:

Arealen naturligt näringsrika sjöar ska vara minst 3099 hektar.

Struktur och funktion:

- Dättern ska ha en naturlig eller miljöanpassad hydrologisk regim. Det ska finnas en naturlig vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald.
- Det ska finnas effektiva passager för djur, växter, sediment och organiskt material till anslutande vattensystem och svämplan.
- Vattenkvaliteten ska vara god och får lägst motsvara god status med avseende på kvalitetsfaktor för näringsämnen, siktdjup och syrgas enligt HVMFS 2013:19
- Halten av näringsämnen ska vara naturligt hög och får lägst motsvara god status med avseende på växtplankton och bottenfauna enligt HVMFS 2013:19
- Artsammansättningen ska domineras av näringskrävande arter där långskotts- och slingerväxter förekommer rikligt. Vegetationen i strandzonen är varierad och med inslag av örter.
- Sjön ska ha en naturlig strandzon och närområde
- Öppna stränder orsakade av bete ska förekomma rikligt
- Hydrologin i sjöns strandzon ska vara intakt och inte starkt påverkad av dikning

Typiska arter:

- Kärlväxtarter som är typiska för naturtypen ska förekomma allmänt, t.ex axslinga, vattenpilört och trubbnate.
- Främmande arter ska ej inverka negativt på artsammansättningen eller variation av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 ogynnsamt, främst på grund av övergödningsproblematik och regleringen av Väneren.

6410 - Fuktängar

Areal: 52,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 178,5 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Betade strandängar med naturlig vegetation och anslutande blå bård. De värdefullaste strandängarna är de med en lång kontinuitet och med stora öppna ytor. Sådana strandängar finns vid Frugården (Sandbetet), Dätterstorp, Mossebo, Hallby och vid Sjöryd. Mindre strandängspartier finns också på Vänersnäs och SV om Nossan utflöde i Dättern. Strandängarnas värde gynnas av bibehållna vattenståndsfuktuationer i Väneren och hårt och kontinuerligt betetryck. Den rödlistade kärlväxten fyrling förekommer enligt artportalen vid Frugården.

Typiska kärlväxter som kärrspira och sumpmåra förekommer liksom typiska fågelarter som skedand, bläsand, årtå, enkelbeckasin, storspov, småfläckig sumphöna, gulärta, rödbena och tofsvipa.

Generellt sett utgörs naturtypen av hävdpräglade fuktängar med blåttåtel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns: a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen" (6411). b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika med blåttåtel, tåg- och starrarter (6410). Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Typiska arter, exempel:

6410: Jungfru Marie nycklar, gökblomster, stagg, granspira m fl.

6411: Hårstarr, ängstarr, ängsnycklar, vildlin, tätört m fl.

Gemensamma: Ormrot, darrgräs, slätterblomma, gulärta, storspov, rödbena, tofsvipa.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som tex förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Fuktängar (6410) ska vara minst 178 hektar. Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid) eller slätter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Hydrologin och vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar ske regelbundet och/eller säsongvis. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning.

Igenväxningsvegetation såsom hundkåx, brännässla och älggräs ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Fysiska strukturer som blå bård ska förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen. Typiska kärlväxter ska förekomma. Typiska fågelarter ska förekomma rikligt. De typiska och karaktäristiska arterna samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 troligen gynnsamt.

6430 - Högörtängar

Areal: 22,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns inte i området och länsstyrelsen kommer att rapportera bort den när länsstyrelsen får ett regeringsuppdrag att kvalitetssäkra naturtyper och arter.

7120 - Skadade högmossar

Areal: 22,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns inte i området och länsstyrelsen kommer att rapportera bort den när länsstyrelsen får ett regeringsuppdrag att kvalitetssäkra naturtyper och arter.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 28,6 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns på udden vid Frugården på Frugårds holme. På Udden utgörs den av alsumpskog med kärrpartier samt fuktig blandlövsskog med björk, al, rönn, sälg och ek. Det finns rikligt med stående och liggande död ved. De typiska arterna rankstarr och mindre hackspett, stjärtmes och entita förekommer. Skogen på Frugårds holme utgörs av alsumpskog.

Naturtypen beskrivs generellt som fuktig till blöt lövskog med en täckningsgrad på 50-100 %, varav lövträd som ask och triviallöv utgör minst 50 % av grundytan. Videarter kan förekomma både i träd- och buskskiktet. Gran är vanligt inslag i naturtypen. Naturtypen förekommer på frisk-fuktig mark påverkad av högt grundvattnen. Översvämningar är vanligt. Sumpskog förekommer både på mineraljord och på torvmarker. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Träden står ofta på socklar. Skogen kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Vanligtvis formas skogen av naturliga störningar, men ibland, i brist på naturliga störningar, krävs aktiva insatser för att upprätthålla naturtypens strukturer och funktioner. Skogen kan under perioder befinna sig i yngre successionsstadier. Typiska växter är missne, bäckbrässa, klotstarr, skärmstarr, springkorn, piskbaronmossa, mörk husmossa, dunmossa, stjärtmes, mindre hackspett, entita m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Lövsumpskog (9080) ska vara minst 28 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga och naturliga processer t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar t.ex. översvämningar, insektsangrepp, stormfällning ska präglade skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd. Skogens hydrologi ska inte påverkas av markavvattning. Varken avvattning eller tillrinnande diken som har en negativ påverkan på sumpskogen ska finnas. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av framförallt klibbal. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främjande och invasiva trädarter ska inte finnas i området. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved (rikligt förekommande), stående döda eller döende träd (rikligt förekommande). Typiska arter av kärlväxter och fåglar ska förekomma tämligen allmänt och inte minska.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 troligen gynnsamt.

A021 - Rördrom, *Botaurus stellaris*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Rördrommen häckar årligen i Dättern. Som mest har 15 ropande hanar noterats under 90-talet. Beståndet fluktuerar. År 2004 var beståndet fler än 5 par. Enligt artportalen så verkar det år 2016 ha funnits fyra revir, men det är svårt att avgöra vilka observationer som omfattar en och samma individ.

Generell beskrivning av arten: Rördromen kräver grunda slättsjöar med täta vassbestånd (1-10 ha) och med god tillgång på fisk, grodor och vatteninsekter. Reviret under häckningstid omfattar normalt 20-40 ha. Arten är polygyn (hanen parar sig med flera honor), vilket medför att hanarna under häckningstid kan förflytta sig över större områden och mellan olika sjöar. Arten övervintrar i Västeuropa och enstaka individer finns kvar i södra Sverige hela vintern.

Arten är känslig för brist på gammal vass i lämpliga sjöar. Den är också känslig för minskad tillgång på bytesfisk och predation från mink.

Bevarandemål

Dättern ska erbjuda lämpliga häcknings- och födosöksområde för rördrommen. Fler par rördrommar ska årligen häcka i området.

Negativ påverkan

- Minskad bladvassareal och brist på gammal vass kan begränsa förekomsten. Vissa skötselinsatser i anslutning till strandängar samt bete från bl a gäss kan ytterligare minska bladvassens utbredning i Dättern.
- Mink kan ibland ge sig på och döda rördromungar.

Bevarandeåtgärder

I de delar som avsatts som naturreservat ska skötseln innebära att tillräckliga bladvassområden lämnas för en livskraftig stam av rördrom i Dättern. En fortsatt minkjakt är önskvärd.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
 - Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder.
 - Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
 - Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av rördrom, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
 - Rördrom tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.
 - I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Rördrommen är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Rördrommen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
 - Rördrommen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A038 - Sångsvan, *Cygnus cygnus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Sångsvan nyttjar Dättern som rastlokal under flytten.

Generell beskrivning av arten

Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt bopplatsen. Sångsvanen blir könsmogen först vid 4 års ålder och fram till dess för de unga svanarna en ambulerande tillvaro i stora landskapsavsnitt. Arten övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna.

Bevarandemål

Dättern ska vara en viktigt rast- och födosökslokal för sångsvan.

Negativ påverkan

Sångsvanen kan påverkas negativt av en minskad förekomst av undervattensvegetation. Även tillgången till lämpliga betesytor i omgivningarna är av betydelse.

Bevarandeåtgärder

Inom en del av naturreservatet vid Dätterstorp finns en jaktfri zon.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsen.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av sångsvan, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Sångsvanen är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Sångsvanen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Sångsvanen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Havsörn förekommer i området hela året.

Havsörnen är till stor del knuten till vatten för sitt näringssök (havsmiljö, större insjöar, älvar, vattenmagasin). Under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men den tar även fågel och medelstora däggdjur. Under övriga delar av året dominerar fågel och fisk, där andelen kadaver är förhållandevis stor. Den bygger stora, omfattande och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering. Botrådets medelålder längs ostkusten är minst 160 år och i Lappland 350 år. Havsörnen är mycket störningskänslig vid boplatser. Arten jagar över arealer i storleksordningen 50–200 km². De köns mogna, etablerade örnarna är i huvudsak stannfåglar. Ungfågeln rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men förhållandevis få lämnar landet. När örnarna blir köns mogna och etablerar sig vid 4–5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av uppfödningssplatsen.

Bevarandemål

Dättern ska vara ett viktigt födosöksområde för havsörn.

Negativ påverkan

Arten kan generellt påverkas negativt av:

- Störningar, mänsklig aktivitet vid häckningsplatser.
- Miljögifter.
- Illegal förföljelse.
- Brist på botråd.
- Minskad vinterutfodring.
- Exploatering i häckningsområden genom skogsbruk, bebyggelse, vindkraftverk etc.

Bevarandeåtgärder

Hastighetsbegränsning för motorbåtar gäller i Frugårdssund. Uppförande av nya byggnader och vindkraftverk är förbjudet inom naturreservaten. Det finns möjligheter att inom ramen för reservatet införa tillträdesförbud inom vissa delar om så anses motiverat.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsen.
- I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av havsörn. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av havsörn.
- Havsörn tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Havsörnen är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Havsörnen är upptagen i bilaga 1 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 troligen gynnsamt.

A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I Dättern häckar brun kärrhök årligen med ca 6-10 par. Som mest ett 20-tal par under 90-talet. Miljöerna i Dättern med omfattande bladvassar, våtmarker, grunda vattenområden och omgivande odlingsbyggd är sannolikt optimala för arten.

Den bruna kärrhöken är starkt knuten till vassrika eutrofa slättsjöar, men finns även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät gammalvass eller liknande vegetation att bygga boet i. Arten kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas åtskilliga kilometer från bopplatsen. Födan utgörs av sorkar, grodor, fågelungar etc., ibland även ägg, fisk och kadaver. Under häckningstiden jagar bruna kärrhöken över arealer i storleksordningen 10–30 km². Arten övervintrar i Medelhavsländerna och i tropiska Afrika.

Bevarandemål

Den bruna kärrhöken ska förekomma i en fast stam med minst 6 par. Lämpliga häckningsplatser i form av gammal vass ska finnas.

Negativ påverkan

En minskad utbredning av bladvass kan missgynna den bruna kärrhöken. Vissa skötselinsatser i anslutning till strandängar samt bete från bl.a. gäss kan påverka bladvassens utbredning. Igenplantering och nedläggning av åkerbruk i omgivningarna kan försämra kärrhökens födosökmöjligheter.

Bevarandeåtgärder

I de delar som avsatts som naturreservat ska skötseln innebära att tillräckliga bladvassområden lämnas för den bruna kärrhökens häckplatser.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.
- I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av brun kärrhök. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av brun kärrhök.
- Brun kärrhök tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Brun kärrhök är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Brun kärrhök är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A094 - Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten häckar i närområdet. Normalt 3 - 5 individer som födosöker i Dättern. Fisket är särskilt intensivt under lekperioder då fisken går ytligt.

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde (havsmiljö, insjöar, älvar, åar) eftersom födan nästan uteslutande består av fisk. Den fångar endast ytligt gående fisk, ned till maximalt en halv meters djup. Fiskgjusen fiskar i såväl eutrofa som oligotrofa sjöar liksom i större vattendrag och i grundare kustområden. Jaktframgången kan dock minska avsevärt om vattnet är alltför grumligt. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk medföra lägre reproduktion bl.a. beroende på att gjusarna måste jaga över större arealer (längre bort från boplatsen). Fiskgjusen är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det vanligaste trädslaget är tall ($\geq 90\%$) där det stora risboet byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd, så att utsikt fås över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag. Fiskgjusen är ofta störningskänslig vid boplatsen. Fiskgjusen kan jaga upp till någon mil från boplatsen. Den flyttar mellan Sverige och Västafrika söder om Sahara.

Bevarandemål

Dättern ska utgöra ett viktigt födosöksområde för fiskgjusen.

Negativ påverkan

- Fiskgjusen är känslig för miljögiftsbelastning, men halterna av kända miljögifter i Dättern är sannolikt låga.
- Siktdjupet i Dättern är tidvis mindre än en halv meter. En ytterligare försämring av siktdjupet genom erosion i tillrinningsområdet eller övergödning som leder till algblomning kan försämra fiskgjusens födosökmöjligheter.

Bevarandeåtgärder

Skötsel av strandängar med en så kallad blå bård kan gynna reproduktionen hos flera fiskarter och även förbättra fiskgjusens födosökmöjligheter.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parrings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsen.
- I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av fiskgjuse. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av fiskgjuse.
- Fiskgjuse tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Fiskgjusen är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Fiskgjusen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A119 - Småfläckig sumphöna, Porzana porzana

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten uppträder i enstaka individer i Dättern.

Småfläckiga sumphönan häckar vid våtmarker med någorlunda stabilt lågt vattenstånd och inte helt sluten vegetation, helst mader med fräken eller högstarr, i andra hand områden med bladvass eller säv. Vidsträckta våtmarker föredras, där det finns möjligheter till förflyttning vid förändringar i vattendjupet. Födan består av små vatteninsekter och vattenväxter. Ett bete på våta strandängar (alternativt slåtter) har en positiv effekt, eftersom detta förhindrar igenväxning med buskar och träd. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 5-10 ha. Arten övervintrar i västra Medelhavsområdet och troligen även i Afrika söder om Sahara.

Bevarandemål

Dättern skall erbjuda lämpliga häcknings- och födosöksmiljöer för den småfläckiga sumphönan.

Negativ påverkan

Inga kända hot finns för arten i området. Generellt sett hotas arten av att förluster av häckningsbiotoper genom att grunda sankmarker framför allt tidigare påverkats av det intensifierade jordbruket. Mader och fuktängar har dränerats och överförts till åkermark, medan åar rätats eller grunda sjövikar vallats in för att förhindra översvämning. Bete har upphört och strandängar vuxit igen.

Bevarandeåtgärder

Hävd av strandängarna gynnar troligtvis arten.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av småfläckig sumphöna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Småfläckig sumphöna är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Småfläckig sumphöna är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Småfläckig sumphöna är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 troligen gynnsamt.

A127 - Trana, Grus grus

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tranor nyttjar Dättern som rast- och födosökslokal. På senare år har häckningar också förekommit.

Tranan häckar på sankta sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under höstflyttningen är ungarna beroende av föräldrarnas vägledning. En stor andel av tranorna övervintrar i korkeksmarker i Spanien. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 1 km². Tranan blir könsmogen vid 3-6 års ålder. Innan könsmognaden för ungtranorna en kringflackande tillvaro och samlas ofta i stora flockar. Den övervintrar i Sydvästeuropa, främst i Spanien, men även i Portugal och Frankrike samt i Nordafrika.

Bevarandemål

Dättern skall erbjuda lämpliga rast- och födosöks- och häckningsmiljöer för trana.

Negativ påverkan

För närvarande finns inget hot mot arten i Sverige. I det spanska övervintringsområdet finns däremot vissa hot, främst avveckling av korkeksodlingar.

Bevarandeåtgärder

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av trana. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av trana.
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Tranan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Tranan är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Tranan är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brushanen rastar i Dättern under flyttningen, företrädesvis under höstflyttningen med enstaka eller smärre flockar. Mer sparsamt under våren. Spel och häckningsförsök har förekommit.

Brushanen häckar i Sverige i två helt olika typer av miljöer, med olika ekologiska krav och populationsutveckling. Det sydliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av hävdade strandängar. I bra häckningsmiljöer finns en mosaik av gräs- och starrmarker, öppna dy- och jordtytor och grunda vattensamlingar. Det nordliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av våta myrmarker, framför allt relativt lågväxta, fuktiga till blöta gräs- och starrängar. Hanarna spelar på gemensam plats, företrädesvis på låga upphöjningar i terrängen. Som rastlokaler utnyttjas öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gytjiga bottnar, men även översvämmade åker- eller betesmarker. Under häckningen rör sig fåglarna inom ett begränsat område, gissningsvis någon km². Det skandinaviska beståndet övervintrar främst i Afrika söder om Sahara (Sahelzonen).

Bevarandemål

Dättern ska utgöra en viktig rastlokal för brushane. Arealen lämpliga spel och häckningslokaler ska inte minska. Bevarandemålet för fuktängar 6410 ska vara uppfyllt.

Negativ påverkan

Generellt påverkas brushanar negativt av:

- Upphörande hävd av strandängsmiljöer.
- Invallning av fuktiga strandängsmiljöer.
- Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer är ett hot, eftersom brushanen har relativt stora arealkrav.
- Uppväxande träd och buskar på, och runt, goda häckningsmiljöer bidrar till ett ökat predationstryck från främst kråka, men även räv och grävling.

Bevarandeåtgärder

Fortsatt hävd av strandängarna gynnar arten.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av brushane, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Brushanen är upptagen i bilaga III (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Brushanen är förtecknad bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter)
- Brushanen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A154 - Dubbelbeckasin, Gallinago media

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ett fåtal dubbelbeckasiner rastar och spelar i området årligen enligt Artportalen. Spelplatser för dubbelbeckasiner är värdefulla och en återetablering av förlorade häckningsområden i södra Sverige är önskvärt.

Arten nyttjar generellt sett fuktängar och översvänningsområden men även torrare tuviga starrområden under höst- och vårflytten.

Dubbelbeckasinen behöver tillgång på lämpliga häckningsområden i form av blöta översilningsmyrar i fjällens lågalpina zon eller, åtminstone i Härjedalen, videbevuxna myrar i den övre delen av skogslandet. Lekplatserna utmärks genomgående av en rik förekomst av lågvuxna viden och dvärgbjörk. Områden med högre vegetation undviks däremot. Boplatserna är normalt belägna på lite torrare mark i nära anslutning till lekplatser och födosöksområden. Arten behöver tillgång på föda i form av en rik markfauna, främst daggmask, men även insekter, insektslarver och snäckor. Mycket tyder på att dubbelbeckasinen är beroende av högproduktiva marker på kalkrika jordar. Tillgången på strukturellt till synes lämplig häckningsmiljö är god i fjällkedjan och den mycket lokala förekomsten av dubbelbeckasin förklaras därför troligen till stor del av en bättre förekomst och högre täthet av daggmask i kalkjordar jämfört med kalkfattiga marker. Dubbelbeckasiner vid respektive lekplats uppehåller sig under häckningstid inom en yta av någon eller några km² runt leken. Vid hög täthet kan det finnas 0,4-1,4 bon per 10 ha i lekens omgivning. Arten övervintrar huvudsakligen i tropiska östra Afrika.

Bevarandemål

Dättern ska erbjuda en lämplig rast- och häckningsmiljö för dubbelbeckasin.

Negativ påverkan

Inga kända hot finns mot arten i området.

Generella hot är igenväxning och förbuskning av lekplatser på tidigare myrslättermark i Norrlands inland. Genom fragmentering av livsmiljöer och lokalt utdöende kan större populationer påverkas negativt. Arten jagas i södra Europa under flyttningen, men inverkan på populationsnivå är inte känd. Försämrade förhållanden på övervintringsområdena i Afrika utgör också en fara.

Bevarandeåtgärder

Fortsatt hävd av strandängarna gynnar arten.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av dubbelbeckasin, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Dubbelbeckasinen är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

- Dubbelbeckasinen är upptagen i bilaga 2, Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Dubbelbeckasinen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 troligen gynnsamt.

A157 - Myrspov, *Limosa lapponica*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Myrspoven nyttjar årligen området som rastlokal under flytten. Under år med högt vattenstånd minskar tillgången till lämpliga rast- och födosökmiljöer för myrspov och andra vadare i Dättern.

Myrspoven behöver tillgång till lämpliga häckningsmiljöer i form av öppna, gärna lite fuktiga hedar i lågfjällsområden. Arten kan i lämpliga områden häcka i glesa kolonier. Tillgång till störningsfria häckningsplatser är nödvändig. Myrspoven rastar främst längs våra kuster i grunda våtmarksmiljöer utan högre vegetation. Hemområdet under häckningstid är gissningsvis i storleksordningen 15-25 km². Myrspoven övervintrar längs Europas och Afrikas västra kuster samt i Medelhavsområdet

Bevarandemål

Dättern ska utgöra en viktig rastlokal för flyttande myrspovar.

Negativ påverkan

-Igenväxning av strandängar.

Bevarandeåtgärder

Fortsatt hävd av strandängarna.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av myrspov, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Myrspoven är upptagen i bilaga III (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Myrspoven är listad i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Myrspoven är listad i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A177 - Dvärgmåsar, *Larus minutus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Dvärgmåsen förekommer regelbundet i området. Talrikast under sommaren och hösten då vissa år flera hundra dvärgmåsar rastar i södra Vänern. Dättern är vid sådana tillfällen ett viktigt födosöksområde för dvärgmåsen, särskilt under sensommaren.

Dvärgmåsen häckar vid myrsjöar, kärr och grunda havsvikar samt lokalt på mindre skär längs kusten. Den finns främst i Väster- och Norrbotten, men lokalt finns den även i lappmarkerna och i södra Sverige. Den övervintrar på öppet hav nära kusterna.

Bevarandemål

Dättern ska utgöra ett lämpligt födosöksområde för dvärgmåsen.

Negativ påverkan

Inga kända hot i området.

Bevarandeåtgärder

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning
- Bernkonventionens bilaga 2
- AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 troligen gynnsamt.

A190 - Skrântärna, *Sterna caspia*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten häckar med 1-2 par i södra Vänern och utnyttjar ibland Dättern och Brandsfjorden för födosök. Strandängen vid Frugården är en ofta använd viloplats.

Skrântärna behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, vilket i svenska vatten främst är abborre, mört och strömming. Den fiskar framför allt i grunda kustområden eller i kustnära (inom 30-40 km) sjöar. Lämplig plats för bobygge är flacka, vegetationsfattiga sandrevlar eller klippöar i havsbandet (egentliga Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken, även Vänern). Arten häckar företrädesvis i koloni. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden. Häckningslokalen och dess omgivande arkipelag bör sakna fyrfota rovdjur, framför allt mink. Arten är långlivad med relativt låg reproduktion. Under häckningen kan födosökande skrântärnor uppsöka fiskrika vatten åtskilliga mil från boplatsen. Skrântärnan övervintrar i tropiska Västafrika, där floden Nigers inlandsdelta i Mali är särskilt betydelsefullt.

Bevarandemål

Dättern ska utgöra ett lämpligt födosöksområde för skrântärnan.

Negativ påverkan

- Arten har en mycket liten population i Vänern. Den är därför särskilt känslig för störningar under häckningstid, predation mm.
- Etablering av mink på de öar där arten häckar är ett reellt problem i Vänern.
- Försämrade tillgång på lämplig fiskföda i Dättern och andra grundområden kan innebära ett hot mot arten.
- Igenväxning av träd och/eller buskar på de öar som arten häckar på kan medföra att ön överges, vilket gör att Vänerns reglering är ett hot.

Bevarandeåtgärder

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parrings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av skrântärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- Skrântärna tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertags eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Skrântärnan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Skrântärnan är upptagen i bilaga II i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Skrântärnan är listad i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 troligen gynnsamt.

A193 - Fisktärna, Sterna hirundo

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fisktärna förekommer regelbundet i Dättern och talrikt under flyttning och häckning. Arten häckar i flera kolonier kring Vänersnäs.

Fisktärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och räv bör hindras på häckningsplatserna. Under häckningen födosöker fisktärnorna inom ett område i storleksordningen 1-5 km². De nordiska fisktärnorna övervintrar huvudsakligen längs kuststräckan mellan Västafrika och Godahoppssudden.

Bevarandemål

Dättern ska utgöra ett viktigt födosöksområde för arten under såväl häckning som flyttning.

Negativ påverkan

-Igenväxning av träd och/eller buskar på de öar som arten häckar på kan medföra att viktiga häckningsplatser försvinner, vilket gör att Väners reglering kan bli ett hot.
-mink kan vara ett hot.

Bevarandeåtgärder

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av fisktärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).
- Fisktärnan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Fisktärnan är upptagen i AEWA (African Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

Övriga arter som utgjort grund för utpekandet:

A050 - Bläsand, *Anas penelope*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bläsänder nyttjar Dättern som rastlokal och födosökslokal under flytten.

Bläsand är en simand som häckar i de nordligaste delarna av Europa och Asien, i öppna våtmarker, slättsjöar eller långsamrinnade större vattendrag. Den är en flyttfågel och ses då i stora flockar

Bevarandemål

Dättern ska ha förutsättningar för att vara en viktigt rast- och födosökslokal för bläsand.

Negativ påverkan

Inga kända hot finns för arten.

Bevarandeåtgärder

Inom en del av naturreservatet vid Dätterstorp finns en jaktfri zon.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Bernkonventionens bilaga 3
- Bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).
- CITES bilaga C

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A051 - Snattherand, Anas strepera

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Snatteränder nyttjar Dättern som rastlokal. Något enstaka par häckar också i området. Snatteranden är i Sverige knuten till näringsrika, grunda sjöar och havsvikar med riklig undervattensvegetation. Det är viktigt för arten att sådana miljöer inte förvinner, särskilt om det handlar om variationsrika vattenlandskap med öppna vattenytor omväxlande med vassruggar och betade strandängar med "blå bård". Snatteranden är mer störningskänslig och inte alls lika påverkad av mänsklig aktivitet som gräsanden.

Bevarandemål

Dättern ska ha förutsättningar för att vara en rastlokal för snatterand. Bevarandemålet för fuktängar 6410 ska vara uppfyllt.

Negativ påverkan

Arten kan påverkas negativt av:

- predation från mink
- störning från människor
- att den förväxlas med gräsand och skjuts av misstag.
- vattenreglering, dikning och torrläggning

Bevarandeåtgärder

Arten gynnas av bete strandängarna och att en så kallad blå bård bildas. Inom en del av naturreservatet vid Dätterstorp finns en jaktfri zon.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning
- Bernkonventionens bilaga 3
- Bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A052 - Kricka, *Anas crecca*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kricka nyttjar området som födosöks- och rastlokal i samband med flytten och kan ibland ses i stora flockar. Kricka häckar också i området. Krickan förekommer i hela landet och häckar både vid kusten och vid insjöar, men främst vid mindre sjöar och tjärnar. Arten är vanlig och livskraftig. Den är känslig för förändrad hydrologi (dikning/torrläggning).

Bevarandemål

Dättern ska ha förutsättningar för att vara en viktigt rast- och födosökslokal för kricka. Häckningar ska också förekomma.

Negativ påverkan

Inga kända hot.

Bevarandeåtgärder

Inom en del av naturreservatet vid Dätterstorp finns en jaktfri zon.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Bernkonventionens bilaga 3
- Bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).
- CITES bilaga C

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A053 - Gräsand, *Anas platyrhynchos*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Gräsänder rastar vid Dättern i stora flockar. Gräsanden är en mycket vanlig fågel som häckar vid vatten spridd över hela landet, även längs kusten och i skärgårdsmiljö, men det som är speciellt för Dättern är att det är en viktig rastlokal.

Bevarandemål

Dättern ska ha förutsättningar för att vara en viktigt rast- och födosökslokal för gräsand.

Negativ påverkan

Inga kända hot.

Bevarandeåtgärder

Inom en del av naturreservatet vid Dätterstorp finns en jaktfri zon.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Bernkonventionens bilaga 3
- Bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A055 - Årta, *Anas querquedula*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Årtan använder Dättern som rast- och födosökslokal. Häckningar förekommer också i området. Årtan är rödlistad som sårbar enligt rödlistan 2015. Årta häckar vid slättsjöar och strandängar vid kusten i Götaland och Svealand. Den är något mer vanlig i de östra delarna av Götaland och Svealand. Lokalt finns också häckningar i vegetationsrika sjöar och djupt inskurna havsvikar längs Norrlandskusten. Årtan är känslig för igenväxning av sjö- och havsstränder.

Bevarandemål

Dättern ska ha förutsättningar för att vara en födosöks- och rastlokal för årta. Bevarandemålet för fuktängar 6410 ska vara uppfyllt.

Negativ påverkan

Arten kan påverkas negativt av:

- upphörd hävd med igenväxning om följd.
- att den förväxlas med andra arter och skjuts av misstag.
- förändrad hydrologi som dikning och invallning.

Bevarandeåtgärder

Arten gynnas av fortsatt hävd av strandängarna. Inom en del av naturreservatet vid Dätterstorp finns en jaktfri zon.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning
- Bernkonventionens bilaga 3
- Bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).
- Cites bilaga C
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A056 - Skedand, *Anas clypeata*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skedand nyttjar Dättern som rast- födosöks och häckningslokal.

Skedanden är knuten till näringsrika sjöar med översvämmade strandängar och tuviga mader, gärna sådana som är betade och har inslag av permanent vattenfyllda sänkor och diken. Den söker sin föda på djupare vatten men häckar framförallt vid grunda och näringsrika vatten med rik flytblads- och undervattensvegetation. Förekomsten av öppna strandängar är dock inget absolut krav, utan skedanden kan häcka i helt skogsomgärdade sjöar så länge den har tillgång till grunt och skyddat vatten där den kan söka föda. Vid kusterna hittar man den oftast i flacka områden, gärna med betade strandängar och förekomst av höljor, hållkar och små dammar. Arten är känslig för ökad näringsbelastning, förändrad hydrologi, predation från mink.

Bevarandemål

Dättern ska ha förutsättningar för att vara en viktigt rast-, häcknings- och födosökslokal för skedand.

Negativ påverkan

Arten kan påverkas negativt av:

- Upphörd hävd med igenväxnings om följd.
- Ökad näringsbelastning som får till följd att stora homogena vassbestånd bildas.
- Predation från mink.
- Vattenreglering, dikning och torrläggning.

Bevarandeåtgärder

Arten gynnas av fortsatt hävd av strandängarna. En fortsatt minkjakt är önskvärd.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning
- Bernkonventionens bilaga 3
- Bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).
- Cites bilaga C.
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A067 - Knipa, *Bucephala clangula*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Knipan nyttjar Dättern som födosöks- och rastlokal och ibland ses i stora flockar. Enstaka häckning förekommer också enligt artportalen.

Knipan häckar i hela landet i holkar eller hålträd.

Bevarandemål

Dättern ska ha förutsättningar för att vara en viktigt rast- och födosökslokal för knipa.

Negativ påverkan

Inga kända hot.

Bevarandeåtgärder

Inom en del av naturreservatet vid Dätterstorp finns en jaktfri zon.

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Bernkonventionens bilaga 3
- Bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

A152 - Dvärgbeckasin, *Lymnocyptes minimus*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Dvärgbeckasin uppträder i enstaka individer i Dättern och nyttjar området som rast- och födosökslokal. Flera observationer av spelande dvärgbeckasiner från april 2016 finns i Artportalen.

Dvärgbeckasin häckar på blöta myrar från norra Dalarna till Torne lappmark samt i nordvästra Västerbotten och Norrbotten. Den häckar dessutom lokalt i södra Sverige. I oktober – november flyttar den åt sydväst och de flesta svenska fåglarna övervintrar i Västeuropa, mer tillfälligt i södra Sverige. En stor andel av den europeiska populationen anges övervintra i Sahelområdet i Afrika. Den återvänder till södra Sverige redan i mars, senare längre norrut. Sträcket kulminerar från slutet av april-början av maj. Om vintern påträffas dvärgbeckasiner i olika sötvattens- och brackvattenshabitat, främst i heterogena våtmarker bestående av fuktiga-våta gyttejstränder med spridda tuvor av vegetation. Dvärgbeckasinen spelar ibland på rastlokaler i södra Sverige i april och maj. På troliga häcklokaler sker spel dagligen i början av maj och då och då t.o.m. början av juli. Enstaka observationer av spelande dvärgbeckasiner i senare delen av maj indikerar möjlig häckning i södra Sverige och i juni-juli trolig häckning (källa Artdatabanken)

Bevarandemål

Dättern ska utgöra en lämplig rast- och födosökslokal för dvärgbeckasin.

Negativ påverkan

- Förändrad hydrologi som dikning/torrläggning.
- Jakt i övervintringsområdet.

Bevarandeåtgärder

Förutom Natura 2000-lagstiftningen omfattas även arten av:

- Fredning
- Bernkonventionens bilaga 3
- Bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).
- I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 troligen gynnsamt.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-03.

Artdatabanken SLU. www.artdatabanken.se Uttag 2017-03.

Almer, B 1978. Gösen i Dättern. Stencil.

Andersson, B., 1978. Vänern –vattenvegetation.

Granath L., 2001. Vegetationsförändringar längs Väners stränder.

Kyrkander, T m.fl. 2007. Basinventering av makrofyter i Dättern. TerraLimno Gruppen AB

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 1998. Skötselplan och beslut för naturreservatet Dättern I. Beslut 1998-10-15.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Skötselplan och beslut för naturreservatet Dättern etapp II. Beslut 2004-12-15

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1987: Dättern - ornitologisk inventering. Rapport 1987:5.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Martinsson, P.-O., Andersson, R. 1991: Lövs kogar i Vänersborgs kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1991:2.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/. 2017-03.

SLU. Miljödata MVM. www.miljodata.slu.se/mvm/. Uttag 2007-08

VISS, Vatteninformationssystem Sverige. www.viss.lansstyrelsen.se. Uttag 2017-09

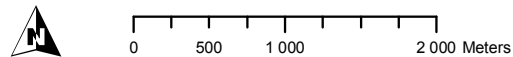
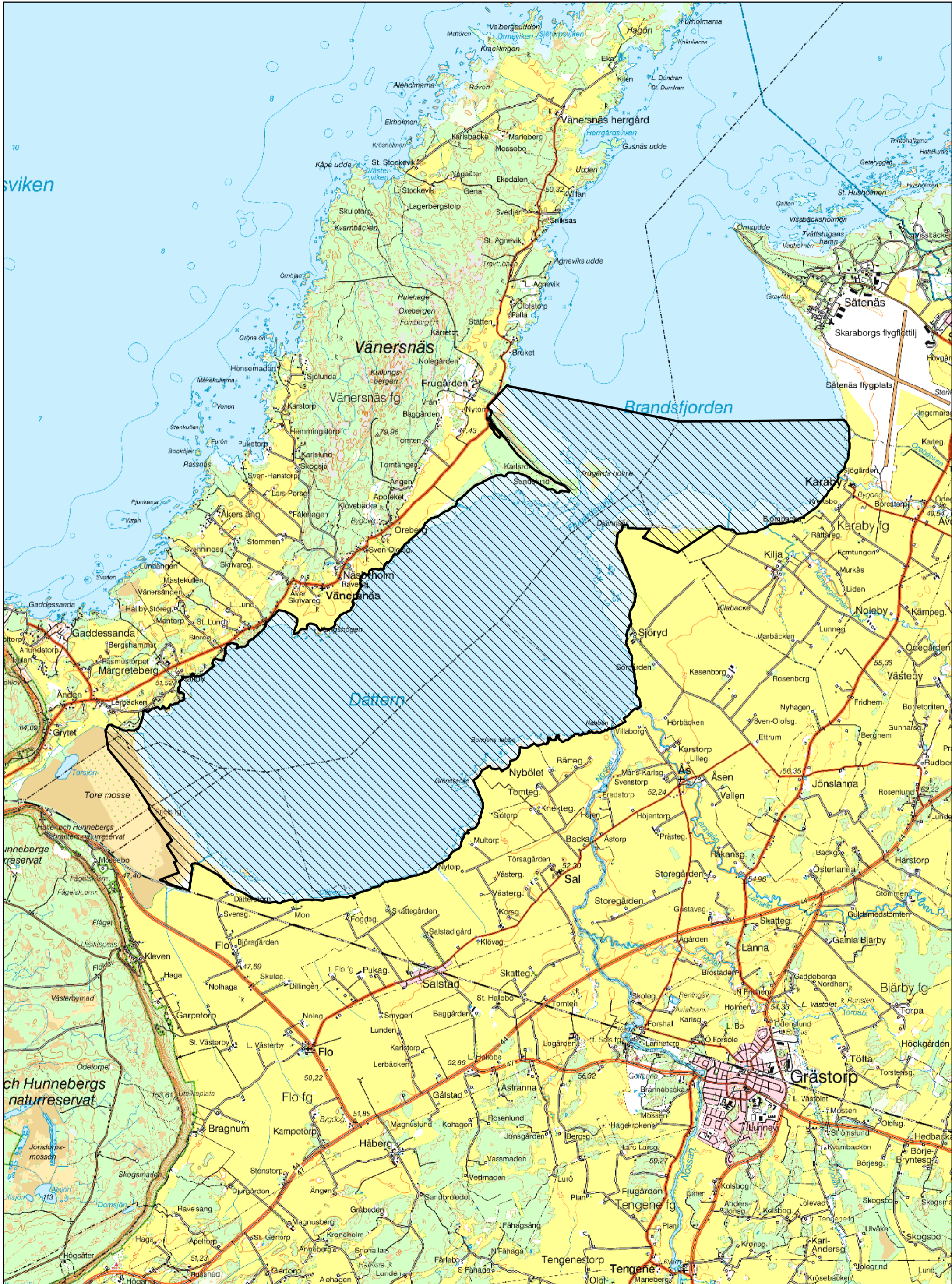
Willén, T (red) Dättern och Brandsfjorden – Vattendata. NLU 1977.

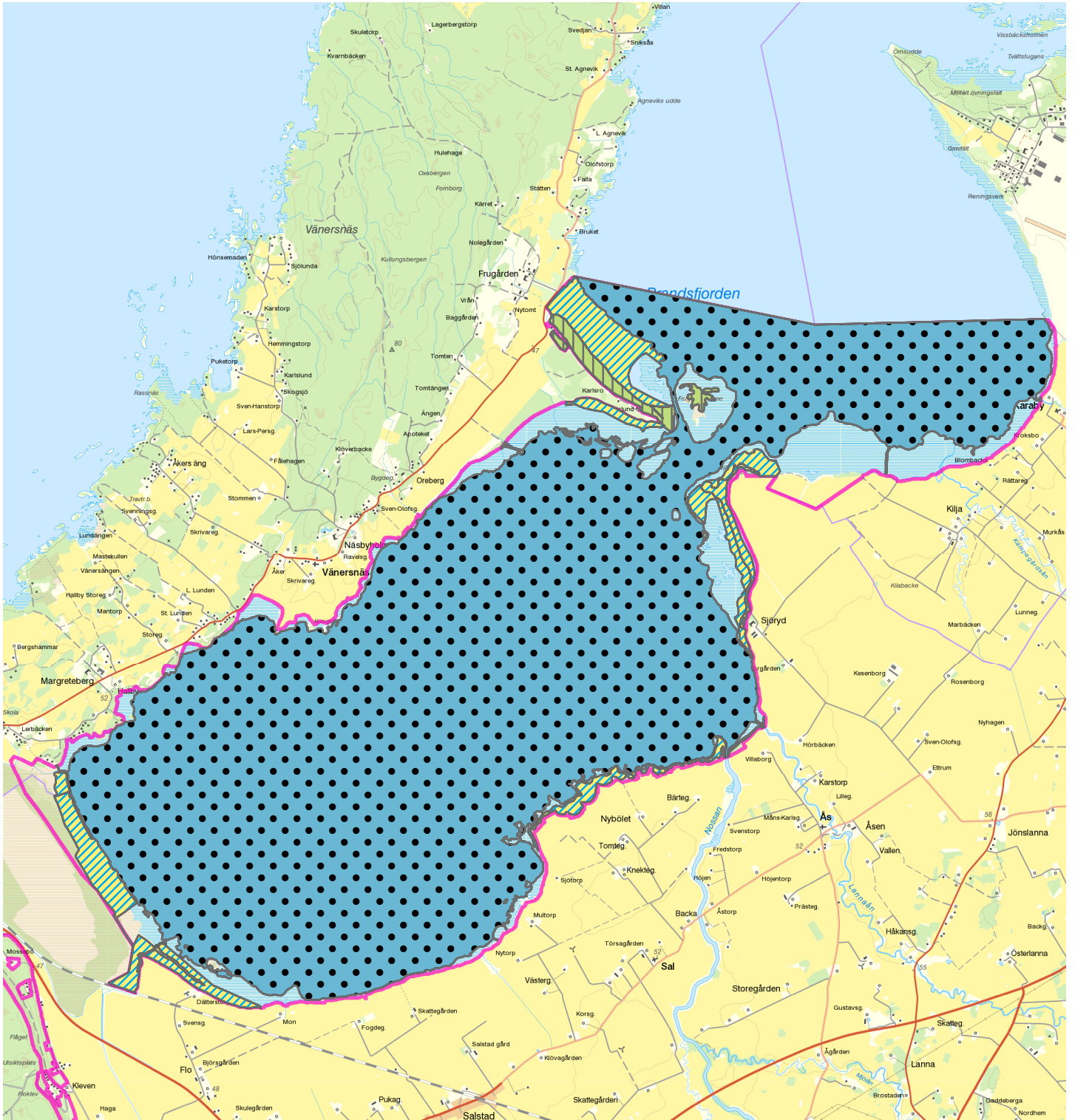
Väners vattenvårdförbund 2013. Provfisken i Vänern 2009-2013. Rapport nr 75.

Bilagor

Bilaga 1 Karta med områdets avgränsning



Bilaga 2 Naturtypskarta





Natura 2000-naturtypskarta, Dättern SE0530126 Vänersborgs, Lidköpings, Grästors kommuner



-  Gräns för Natura 2000-området
-  3150 - Naturligt näringsrika sjöar
-  6410 - Fuktängar
-  9080 - Lövsumpskog